

УДК 342.2

Скиба О. – ст. гр. ЕМ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОСТОРОВО-ЧАСОВЕ ПОЛЕ СОЦІАЛЬНОГО ДОБРА І ЗЛА

Науковий керівник: к.філол.н. Цвіркун В.М.

Добро — соціальне значуща етична категорія для оцінки різних суспільних явищ і мотивів діяльності людей, яка акумулювала в собі такі важливі поняття, як справедливість, благо, обов'язок та ін. Відповідно і доброта, як емоційно-чуттєве відображення творчо-альтруїстичного змісту життя або як сформульований життєвий принцип, з давніх-давен вважалася вищою моральною цінністю.

Зло — це повна протилежність добру. Це все те, що викликає в нас незадоволення, огиду, або взагалі оцінюється нами негативно і протиставляється благу.

Людині постійно доводиться вдаватися до категорій “добро” і “зло”, оскільки без співвіднесення з ними джерелом і критерієм моральних вимог не може бути ні її свідомість, ні громадська думка. Для того, щоб спромогтися на здійснення добра, необхідно знати, чим воно є насправді. В іншому разі будь-які намагання зробити це будуть лише механічною дією. Тому з'ясування природи та сутності добра і зла є надзвичайно важливою і відповідальною справою.

З розвитком етики сформувалися численні точки зору на проблему сутності добра і зла. Найчастіше їх поділяють на дві групи — моральний абсолютизм і моральний релятивізм.

Представники абсолютистських концепцій добра і зла онтологізують (надають статусу буття) добро і тлумачать зло як щось негативне, що протистоїть буттю, спотворює його. Добро і зло протиставляють, стверджують, ніби добро за будь-яких умов не може переходити у зло, і навпаки. Категорії “добро” і “зло” розглядають як незмінні, абсолютно істинні, вони не піддаються сумніву.

Згідно з абсолютистською етичною концепцією добро часто ототожнювали з духовним началом, а зло — з матеріальним, тілесним. Антична етика вбачала перевагу душі над тілом у її здатності до пізнання. Наслідком цього було ототожнення добра зі знанням, а зла — з незнанням, хибністю, нецтвом.

Основним недоліком абсолютистських концепцій є канонізація і догматизація існуючої моралі, що нерідко призводить до ригоризму (непохитного втілення якогось принципу в життя), а іноді й фанатизму, аскетизму, ханжества й фарисейства, тобто удаваної набожності, добродесності, лицемірства.

Виходячи із релятивістських концепцій добра і зла поняттям моралі надається умовне, відносне значення, що призводить до суб'єктивізму в тлумаченні моральних понять і суджень, до заперечення в них об'єктивного змісту, нерідко — до нігілізму та імморалізму вселюдських моральних цінностей. Релятивісти бачать лише те, що моральні поняття й уявлення різних народів, соціальних груп, людей, перебуваючи у зв'язку з їх потребами, інтересами, переконаннями й уподобаннями, мають суттєві відмінності, а також залежать від часу, місця, конкретних життєвих ситуацій.

Звертаючись до фактів, що засвідчували протилежність моральних уявлень у різних народів, на відносності добра і зла наполягали софісти (Протагор, Горгій, Гіппій та ін.). Подібним було ставлення до моральних, і не тільки моральних, уявлень скептиків (Піррон, Енесідем, Секст Емпірик), що з особливою переконливістю виявилось в аргументах проти можливості точного знання.